

Complexnummer: 407902

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Hollands Spoor

Aantal complexonderdelen

7

Monumentnummers van complexonderdelen

407956, 407995, 407996, 407997, 407998, 407999, 408000

Woonplaats

's-Gravenhage

Gemeente

's-Gravenhage

Provincie

Zuid-Holland

Locatie van het hoofdobject

Stationsplein 40, 2515 BV te 's-Gravenhage

Complexomschrijving

In 1888-93 naar neo-Renaissancistisch ontwerp van D.A.N. Margadant, in opdracht van de Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij - ter vervanging van het in 1843 voltooide station - uitgevoerd stationscomplex genaamd 'Hollands Spoor' en bestaande uit een hoofdgebouw, Koninklijk Paviljoen, drie perrongebouwen en bijbehorende overkappingen, alsmede de verder niet afzonderlijk te beschermen eilandperrons en tunneltraverses met trappartijen en sierlijk gesmede hekwerken. De in 1907-1908 toegevoegde uitbreidingen ten behoeve van de Hofpleinlijn zijn in 1995 gesloopt met uitzondering van de luifel (1908) van het voorportaal van het Koninklijk Paviljoen. Het rijk geornamenteerde, markant in de as van de Stationsstraat gesitueerde stationscomplex heeft een op een representatieve functie gerichte typisch laat-19e-eeuwse internationaal georiënteerde vormgeving, bijzondere kapconstructies met gebruik van ijzer, hout en glas, en een voor de tijd van ontstaan nieuwe functionele opzet door de introductie van een - via tunneltraverses toegankelijke - eilandperron met in afzonderlijke gebouwen ondergebrachte wacht- en dienstruimten aan een verhoogde spoorbaan. Zowel het gebruik van kostbare materialen, in het bijzonder in het Koninklijk Paviljoen, als de talloze symbolische voorstellingen benadrukken de bijzondere functie van het station als entree voor de Residentiestad.

Als zodanig is het rijk gedetailleerde en breed opgezette stationscomplex van algemeen belang wegens architectuur-, cultuur- en kunsthistorische waarde, alsook wegens typologische en stedenbouwkundige betekenis en uit oogpunt van de geschiedenis van de techniek en het vervoer.

Monumentnummer*: 407956

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	11 september 1991
Kadaster deel/nr	82944/85

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
's-Gravenhage	's-Gravenhage	Zuid-Holland

<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Stationsplein	40			2515 BV	's-Gravenhage		
Stationsplein	42			2515 BW	's-Gravenhage		
Stationsplein	41			2515 BW	's-Gravenhage		
Stationsplein	43			2515 BW	's-Gravenhage		
Stationsplein	45			2515 BW	's-Gravenhage		

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
's-Gravenhage	AD			4758
's-Gravenhage	AD			4759
's-Gravenhage	AD			4365
's-Gravenhage	AD			4757
's-Gravenhage	AD			4756
's-Gravenhage	AD			4366

*Omschrijving***

HOOFDGEBOUW.

Het uit drie verschillende bouwvolumes samengestelde hoofdgebouw (1891-93) is opgetrokken in rode baksteen met rijkelijke toepassing van graniet en zandsteen voor de plint, ornamentale Renaissancistische en sculpturale details. Naast het drie bouwlagen en kapverdieping tellende middendeel, waarbij ter hoogte van de eerste verdieping de Ionische orde is toegepast en bij de tweede verdieping de Composiete orde, bestaat het hoofdgebouw uit een twee bouwlagen en vijf vensterassen tellende rechtervleugel en een kortere tot Koninklijk Paviljoen bestemde linkervleugel, die als monumentnummer 407995 afzonderlijk is beschreven.

Het onder samenstel van leien mansardekappen gebouwde, vijf assen brede middendeel heeft nog de oorspronkelijke doorgaande ijzeren luifel met sierlijk gesmede ornamenten over de volle breedte van de voorgevel boven de drie ingangen naar de reizigershal,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bevat voorts een rijk bewerkte topgevel met stationsklok in het midden en een fries met inscriptie 'HOLLANDSCHE IJZEREN SPOORWEGMAATSCHAPPIJ' boven de drie grote rondboogvensters op de eerste verdieping en wordt geflankeerd door twee als hoektorens behandelde zijrisalieten met leien koepeldaken en houten lantaarns. In de zwikken bij de van stenen onderverdelingen voorziene rondboogvensters in het midden en boven de recht afgesloten vensters van de zijrisalieten allegorische reliëfs met voorstellingen van de Wetenschap, Handel, Nijverheid en Kunst, respectievelijk de Energie tussen hemel en aarde, en de Stoomkracht tussen water en vuur, alle vervaardigd door de Amsterdamse firma Van den Bossche en Crevels, evenals de overige reliëfs.

De telkens gekoppelde, kleine rondboogvensters van de tweede verdieping hebben alle deelzuiltjes; boven en naast de flankerende pilasters zijn in het middendeel zes kleine en twee grotere rozetstenen aangebracht. Het middendeel wordt verder afgesloten door een omlopende, gekorniste kroonlijst met voluten. De door een aedicula bekroonde middentopgevel bevat voorts nog een reliëf met het toenmalig spoorweg-embleem: een gevleugeld wiel, alsmede halfzuilen, hoofdstellen, zijvoluten en obelisk.

De zijrisalieten hebben boven de gekoppelde tweede verdiepingvensters beeldhouwde festoenen; de koepeldaken hebben voorts elk aan de voorzijde en zijgevel een dakkapel met boogvenster, halfzuilen, voluten, fronton en obelisk, alsmede een achzijdige, opengewerkte lantaarn met sierbekroning.

De twee bouwlagen tellende gevel aan de perronzijde heeft op de verdieping dubbelvensters met deelzuil van de Ionische orde en beneden - ter verlichting van de vide van de reizigershal - grote rondboogvensters met natuurstenen geprofileerde omlijsting en sluitstenen; bij de hoeken rusticablokken.

Inwendig is de dubbelhoge reizigershal meermalen gewijzigd; de oorspronkelijke door de Haagse firma Rozenburg vervaardigde tegeltableaux met voorstellingen van de Oude en Nieuwe Tijd zijn daarbij verwijderd.

De soberder uitgevoerde rechterzijvleugel, in oorsprong bestemd voor dienstruimten, heeft rechts een zijrisaliet met rusticahoekblokken en een natuurstenen dakkapel met halfzuilen, obelisk en aedicula-bekroning. De door geprofileerde lijsten afgesloten rondboogvensters op de beganegrond hebben een houten onderverdeling; in de tweede travee is een dubbele paneeldeur aangebracht. Boven de natuurstenen cordonlijst door Ionische pilasters en frontons omlijste vierlichtvensters, waarbij boven het venster in de zijrisaliet een allegorisch reliëf is aangebracht met Caritas-voorstelling. Boven de gekorniste, omlopende kroonlijst een viertal kleine dakkapellen met frontons.

De achtergevel heeft grote rondboogvensters voorzien van geprofileerde natuurstenen omlijstingen met sluitstenen; boven de ingang een driehoekig fronton.

Complex-onderdeel van algemeen belang wegens architectuur-, kunst- en cultuurhistorische waarden.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Transport

Functie

Monumentnummer*: 407995

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	11 september 1991
Kadaster deel/nr	82945/143

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
's-Gravenhage	's-Gravenhage	Zuid-Holland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
's-Gravenhage	AD			4687
's-Gravenhage	AD			4758
's-Gravenhage	AD			4659
's-Gravenhage	AD			4366
's-Gravenhage	AD			4360

*Omschrijving***

Koninklijk Paviljoen.

Het als linkervleugel van het hoofdgebouw opgetrokken Koninklijk Paviljoen (1891-93), bestaande uit een vestibule met trappenhuis, de Koninklijke wachtkamers, kabinetten met toiletruimten, hofdamesvestiaire en balkonkamer, is opgetrokken op een rechthoekige plattegrond met afgeschuinde linkerhoek en daaraangrenzend, uitgebouwd voorportaal met luifel. De gevels aan de zijde van het Stationsplein hebben een verfijnde en rijke vormgeving in Neo-Renaissancetrant met tal van natuurstenen sierdelen. De lange noordwestgevel is voorzien van een risalerende hoofdpartij met verhoogde kap en topgevel, en rechts daarvan een travee in dezelfde trant als die van de rechterzijvleugel van het hoofdgebouw, zij het dat boven de omlijsting van het verdiepingvenster een fries is aangebracht in plaats van een fronton.

Het op natuurstenen rustica-sokkel opgetrokken risaliet heeft afwisselend natuursteenblokken op de hoeken, in het midden ter verlichting van het trappenhuis een groot rondboogvenster met geprofileerde stenen onderverdeling en rijke beeldhouwde natuurstenen omlijsting met renaissancistische pilasters en festoenen-fries; tussen dit venster en de sokkel bevindt zich een allegorisch reliëf voorstellend de Huldiging van het Koningschap; te weerszijden elk een smal rechthoekig venster waarboven een allegorisch reliëf; voorts links een fries met inscriptie ANNO en rechts een met 1893, en nog twee staande reliëfs met respectievelijk een W en een E temidden van arabesken.

De topgevel met dakkapel bezit een rijke ornamentiek van paarsgewijze geplaatste zuiltjes, hoofdgestellen, obeliskken, siervazen, bekronende aedicula en bovenin het boogveld boven het zoldervenster een allegorisch reliëf met voorstelling van de Vrede.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De schuin geplaatste noordgevel heeft boven het uitgebouwd portaal geblokte pilasters op de hoeken, in het midden een recht afgesloten venster geflankeerd door Ionische zuilen en bekroond door een reliëf met Koninklijk wapen. De topgevel met dakkapel daarboven is voorzien van vleugelstukken met rolwerk, obeliskken, zuiltjes en een aedicula.

Het lage, uitgebouwd ingangsportaal met balconbalustrade heeft een afgeschuinde zijde haaks op de noordgevel van het paviljoen, met groot rondboog-venster voorzien van houten onderverdeling, geprofileerde natuurstenen omlijsting, beeldhouwd fries en rustica-hoekpilasters; in de noordwestgevel de ingangspartij met van renaissancistisch houtsnijwerk voorziene deuren, geprofileerde natuurstenen omlijsting en beeldhouwde zwikdecoraties.

Aangrenzend de in 1908, in verband met de bouw van het station voor de Hofpleinlijn, aangebrachte luifel, met sierlijk gesmede randen en op het trottoir steunend op twee gietijzeren zuilen met leeuwepkop-motief.

De vijf traveeën tellende gevel aan de perronzijde heeft een breed, van rijk renaissancistisch beeldhouwwerk en Composiete zuilen voorzien middenrisaliet met dubbele deur in het midden met rondboogvormig bovenlicht, bekroond door een fronton met het Rijkswapen temidden van lofwerk en in geprofileerde omlijstingen gevatte rondboogvensters met houten onderverdeling; terzijden dubbele Dorische pilasters.

Inwendig bevat de entreehal Toscaanse zuilen; het aansluitende monumentale trappenhuis heeft een kleurige marmeren bekleding, bronzen sierhekken en sierlantaarns, wandpilasters met kandelabermotieven en putti, beschilderde koofplafonds en zijwanden, glas-in-loodvensters en een marmeren staatsietrap met tussenbordes. Het grote rondboogvenster en de twee kleine flankerende vensters tonen de wapens van de provincies en steden langs de 'oude HIJSM-lijn', waarbij die van de drie grote steden elk door een schildknaap worden vastgehouden, alsmede het Rijkswapen; het glas-in-lood is naar ontwerp van J.L. Schouten uitgevoerd door het Delftse atelier Prinsenhof. De zijwanden hebben allegorische schilderijen met personificaties van Justitia, en Handel en Nijverheid in combinatie.

Bovenaan de staatsietrap een eveneens in zeer rijke neo-Renaissancestijl gedecoreerde hal met gepolychromeerde uitmontering, reliëfs, deels verguld stucwerk, consoles met gekroonde vrouwenkoppen, en een mozaïekvloer; tot de wandschilderingen behoren ondermeer wapentrofeen en grotesken, tot de reliëfs allegorische voorstellingen van de Overvloed en de Vrede in boogvelden, en het boven de deuren naar de wachtkamers geplaatste Rijkswapen met allegorische dragers; voorts in de twee zijwanden bij het bovenbordes elk een nis met marmeren piedestal met bronzen reliëfs. De evenwijdig aan het hoge perron gelegen koninklijke wachtruimten bestaan uit drie door middel van bogen en halfzuilen gescheiden vertrekken die worden verlicht door rondboogvensters; zij hebben wandbespanningen met bloemmotieven boven een hoge lambrizing, houten parketvloeren met tapijten, en aan de plafonds rijk geornamenteerde metalen lampen; het bijbehorend meubilair in neo-Lodewijk XVI-stijl is door de Haagse firma Mutters vervaardigd. De middenruimte die groter is dan die van de flankerende, in spiegelbeeld uitgevoerde, zijruimten, wordt overdekt door een rijk versierd koofplafond met cassetten en schilderijen van putti, grotesken en provinciewapens en rijkswapen. In de zijruimten elk ondermeer een marmeren schouw waarboven allegorische voorstellingen en verguld stucwerk op hout; het beeldhouwwerk is van Van den Bossche en crevels, de schilderijen van M.A. Hendricks. De aansluitende toiletkamers zijn ondermeer voorzien van betimmeringen, cassettenplafonds en wandbeschilderingen met een zich herhalend motief van een gekroonde W, en bij een een glas-in-loodbovenlicht; voorts in marmer en hout uitgevoerde wastafels met spiegels en sierlampen te weerszijden, met pilasters en balustrade versierde schermen met paneeluur en een tegellambrizing, waarvan een nog origineel is.

Vanaf het bovenbordes zijn tevens de hofdamesvestiaire en de balkonkamer bereikbaar die beide ondermeer parketvloeren,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

imitatiewandbespanningen boven een lambrizing en een cassettenplafond hebben, alsmede marmeren schoorsteenpartijen met Delfts blauwe tegels, rijk gedecoreerde ijzeren gaskachels en een allegorische schildering in het houten bovenstuk en bronzen deurknoppen; de hofdamesvestiaire heeft voorts nog een aansluitende, in vereenvoudigde vorm uitgevoerde toiletruimte, en een schilderstuk met putti in het plafond, terwijl de balkonkamer nog een kapstok en smeedijzeren lamp uit de bouwtijd heeft.

Complex-onderdeel van algemeen belang wegens grote architectuur-, cultuur- en kunsthistorische waarden van ex- en interieur en bijbehorende onderdelen.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Transport

Functie

Monumentnummer*: 407996

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	11 september 1991
Kadaster deel/nr	82945/145

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
's-Gravenhage	's-Gravenhage	Zuid-Holland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
's-Gravenhage	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
's-Gravenhage	AD			4355

*Omschrijving***

Perrongebouw A.

Op het langgerekte eilandperron aan de Leidse zijde gesitueerd perrongebouw A, bestemd als dienstgebouw en uitgevoerd in neo-Renaissance-trant onder flauwhellend schilddak. De lange gevels tellen negen traveeën, met telkens dubbele deuren met boogramen waarboven een gebeeldhouwd fries met afwisselend een festoen of een open fronton, in het midden een fronton met Rijkswapen. De kopgevel aan Leidse zijde heeft drie dubbele deuren met rondbogen waarboven de segmentvormige kap aansluit, voorzien van gele glasstroken. De kopgevel aan Delftse zijde bevat drie negenruitsvensters waarboven respectievelijk een gebeeldhouwd fries met drukpers, een fronton met gepolychromeerd Rijkswapen en een fries met het gevleugeld wiel-embleem.

Complex-onderdeel van belang wegens architectuur- en cultuurhistorische waarden.

<i>Hoofdcategorie</i>	<i>Subcategorie</i>	<i>Functie</i>
Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen	Transport	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 407997

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	11 september 1991
Kadaster deel/nr	82945/159

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
's-Gravenhage	's-Gravenhage	Zuid-Holland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
's-Gravenhage	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
's-Gravenhage	AD			4356

Omschrijving**

Perrongebouw B.

Midden op het langgerekte eilandperron gesitueerd perrongebouw B, in oorsprong bestemd als wacht- en restauratieruimte voor het reizend publiek (1e en 2e klasse) en uitgevoerd in rijke neo- Renaissancetrant onder flauwhellend schilddak, doch in 1989 door brand getroffen en nadien met zoveel mogelijk behoud van de oorspronkelijke onderdelen hersteld.

De lange gevels tellen negentien traveeën en zijn van zij- en middenrisalieten voorzien, alsook van rusticawerk, natuurstenen banden en geprofileerde rondbogen, rozetten en acanthusvoluten; de van Toscaanse pilasters voorziene risalieten bevatten telkens een stel dubbele deuren met half rond, onderverdeeld bovenlicht in het midden en een recht afgesloten venster met driedelige onderverdeling te weerszijden en worden bekroond door een gebeeldhouwd fronton waarin het gevleugeld wiel-embleem; boven de zijvensters telkens een reliëf met handels-, landbouw- en ambachtelijke attributen; in het midden te weerszijden van de ingang twee plaquettes met respectievelijk ANNO en 1888.

De drie traveeën brede kopgevels zijn in dezelfde trant als de zijrisalieten uitgevoerd, waarbij de frontons van een verguld stadswapen zijn voorzien.

De langgerekte kap had in oorsprong enkele lichtkappen en een boogvormige steekkap overdwars aansluitend op de dwarskap met lantaarn in de perronoverkapping.

Complex-onderdeel van belang wegens architectuur- en cultuurhistorische waarden.

Hoofdcategorie	Subcategorie	Functie
----------------	--------------	---------

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Winkel (G)

Monumentnummer*: 407998

Status rijksmonument
Inschrijving register* 11 september 1991
Kadaster deel/nr 82945/163

Woonplaats* 's-Gravenhage
Gemeente* 's-Gravenhage
Provincie* Zuid-Holland

Locatiennaam 's-Gravenhage
Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* 's-Gravenhage
Sectie* AD
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 4357

Omschrijving**

PERRONGEBOUW C.

Op het langgerekte eilandperron aan de Delftse zijde gesitueerd perrongebouw C, in oorsprong bestemd als seinhuis en uitgevoerd in sobere neo-renaïssancistische trant onder samenstel van flauwhellende schild- en zadeldaken met gebosseerde hoekpilasters aan de uiteinden; de lange gevels bevatten in het midden een stel dubbele deuren met half rond, onderverdeeld, bovenlicht en te weerszijden drie halfronde bovenlichten in een overigens blinde gevel, zij het dat aan de stadszijde naderhand een extra stalen vensters is aangebracht; de kopgevels zijn in verwante trant als die van perrongebouw B uitgevoerd, met dit verschil dat het fronton aan de Delftse zijde een stervormig wiel met griffioenen bevat en dat aan de Leidse zijde twee nieuwe ingangen zijn aangebracht en de friezen geen reliefs hebben.

Complex-onderdeel van belang wegens architectuur- en cultuurhistorische waarden.

Hoofdcategorie Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen
Subcategorie Transport
Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 407999

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	11 september 1991
Kadaster deel/nr	82945/151

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
's-Gravenhage	's-Gravenhage	Zuid-Holland

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
's-Gravenhage	AD			4757
's-Gravenhage	AD			4756
's-Gravenhage	AD			4358
's-Gravenhage	AD			4355
's-Gravenhage	AD			4360
's-Gravenhage	AD			4365
's-Gravenhage	AD			4356
's-Gravenhage	AD			4357
's-Gravenhage	AD			4354

*Omschrijving***

Vierbeukige perronoverkapping of treinhoof.

Aansluitend aan het hoofdgebouw en de perrongebouwen is in twee fasen een reeks van vier evenwijdige overkappingen aangebracht in de lengterichting van het complex, waarbij de segmentboogvormige kappen afwisselend ca. 9,5 m en 17,5 m breedte overspannen en merendeels worden ondersteund door de oorspronkelijke gietijzeren balusterzuilen met Composiet-kapiteel, zowel op de perrons als in de spoorvakken. Deze door de Haagse firma Enthoven & Co vervaardigde zuilen dienden in oorsprong tevens voor de regenwaterafvoer; elders dienen moderne (buiten de bescherming vallende) kolommen van profielstaal ter ondersteuning. De kappen zijn samengesteld uit ijzeren, deels geklonken, deels van a-jourwerk voorziene, vakwerkbogen en -liggers met trekstangen en gewelfde, thans witgeverfde, dakvlakken van hout. Over de lengterichting bevinden zich verhoogde lichtkappen, in de dwarsrichting aan de Delftse zijde een gebogen dwarskap met in oorsprong twee opengewerkte ronde lantaarns midden boven de spoorvakken ter hoogte van het midden van perrongebouw B. De kappen hebben aan de uiteinden en bij de verbindingswanden boven het hoofdgebouw en het perrongebouw een vulling van glasruiten, deels voorzien van horizontale gele glasstroken, in een ijzeren raamwerk. Voor zover getroffen door de brand van 1989 worden de kappen zoveel mogelijk in oude vorm hersteld. De kap aan de stadszijde, uitgevoerd in 1891-93, heeft dezelfde lengte als het direct daaraangrenzend hoofdgebouw (ca. 96,7 m), terwijl de drie overige kappen, uitgevoerd in 1888-89, langer zijn (ca. 210 m) en daardoor vanaf de straat in het zicht komen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Transport

Functie

Monumentnummer*: 408000

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	11 september 1991
Kadaster deel/nr	82898/130

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
's-Gravenhage		's-Gravenhage		Zuid-Holland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Stationsplein	28			2515 BV	's-Gravenhage		
Stationsplein	30			2515 BV	's-Gravenhage		
Stationsplein	32			2515 BV	's-Gravenhage		
Stationsplein	29			2515 BV	's-Gravenhage		
Stationsplein	31			2515 BV	's-Gravenhage		
Stationsplein	33			2515 BV	's-Gravenhage		
Stationsplein	35			2515 BV	's-Gravenhage		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
's-Gravenhage	AD				4758		

Omschrijving**

Rijtuig-overkapping.

In 1887 naar de huidige plaats, tegen de rechtervleugel van het hoofdgebouw aan het Stationsplein, verplaatste overkapping met een licht geknikte lengte-as, in oorsprong gebouwd als treinhal van het vroegere Hollandse Spoorstation in 1862 ter lengte van achttien traveeën (ca. 99 m) en met een overspanning van 15 m. Van de op de nieuwe plaats als rijtuig- en Scheveningse stoomtramoverkapping bestemde treinhal zijn de vier aan het hoofdgebouw grenzende traveeën naderhand dichtgemetseld ten behoeve van een rijwielstalling; de pijlers dragen hier het opschrift PLETTERIJ DEN HAAG 1892.

De zadeldakvormige overkapping heeft houten dakvlakken, per travee verdeeld in drie velden door ijzeren Polonceauspanten; de constructie rust aan de spoorzijde op een bakstenen keermuur en aan de pleinzijde op een reeks slanke vierkante kolommen, die in de lengterichting zijn verbonden door een gietijzeren tralieligger; tussen de liggers en de kapvoet een glazen windscherm met in vierkanten en ruitvormen onderverdeling in ijzer aan de lange zijde; aan de korte zijde een soortgelijke vulling, doch zonder glasruiten. In de bakstenen keermuur bevindt zich in het midden de - inmiddels dichtgezette - uitgang, omlijst door Dorische zuilen en voorzien van een rondbooghek met siersmeedwerk in Art Nouveautrant.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Complex-onderdeel van belang wegens architectuur- en bouwhistorische en typologische waarde.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Transport

Functie